

בס"ד

ערב שבת קודש

עלון
דו שבועי

ענג שבת

פרשת ויצא - וישלח

ח' בכסלו ה'תשע"ט | **יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים** | עלון מס' 4 (1226)
לעילוי נשמת **אטל פולק שני** בת הדין נפתלי ז"ל, נפטרה ב-ט' באדר תשע"ח, יהי זכרה ברוך! | (שנה שלושם ושלוש) | (16.11.2018)

מועדי השבת ויצא

ערש' מוצש	יום	מס' 1	מס' 2
17.18	16.04	י-ם	י-ם
17.19	16.18	ת"א	ת"א
17.17	16.08	ח'פה	ח'פה
17.21	16.22	ב"ש	ב"ש
17.19	16.15	אילת	אילת

זמני היום והלמודים היומיים:

מבט ויצא - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.37 - 4.42
זמן הנחת תפילין	5.27 - 5.22
הנץ החמה (מישור)	6.17 - 6.12
הנץ החמה (הנראה)	6.23 - 6.17
ס"ז ק"ש מג"א	8.04 - 8.01
ס"ז ק"ש הגר"א	8.51 - 8.47
חצות היום	11.28 - 11.26
מנחה גדולה	11.58 - 11.56
שקיעת החמה	16.37 - 16.40
צאת הכוכבים ב'	17.27 - 17.30

דף יומי: מנחות צט - קה

מועדי השבת וישלח

ערש' מוצש	יום	מס' 1	מס' 2
17.15	16.01	י-ם	י-ם
17.17	16.15	ת"א	ת"א
17.15	16.05	ח'פה	ח'פה
17.19	16.19	ב"ש	ב"ש
17.17	16.12	אילת	אילת

זמני היום והלמודים היומיים:

מבט וישלח - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.43 - 4.47
זמן הנחת תפילין	5.28 - 5.33
הנץ החמה (מישור)	6.23 - 6.18
הנץ החמה (הנראה)	6.28 - 6.23
ס"ז ק"ש מג"א	8.08 - 8.05
ס"ז ק"ש הגר"א	8.55 - 8.51
חצות היום	11.30 - 11.28
מנחה גדולה	12.00 - 11.58
שקיעת החמה	16.36 - 16.37
צאת הכוכבים ב'	17.26 - 17.27

דף יומי: מנחות קו - חולין ג

את העלון ניתן למצוא בפייסבוק

תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר

www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת

ב"מידע יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

ויקרא את שמו ישראל

שמו של אדם איננו סימן חיצוני המאפשר רק לאחרים לקרוא לו בשמו, אלא הוא מבטא את מהותו ויעודו של האדם. משום כך, שינוי שמו של אדם אינו דבר של מה בכך, הוא מבטא שינוי המהות והיעוד. גם אברהם וגם יעקב זכו שניהם שרבוש"ע שינה את שמם - אברם לאברהם ויעקב לישראל (יצחק לעומתם קיבל את שמו כולו מאת ה'). לאחר נצחונם של יעקב את שרו של עשיו זכה ממנו לברכה של שינוי שמו - ויאמר לא יעקב עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל" (לב, כט) ופירש רש"י, שם הודה לו על הברכות שלא הגיעו לו ברמיזה ובעקבה אלא ביושר ובשררה - ישר-אל.

גם רבש"ע שינה את שמו - "ויאמר לו אלוקים שמך יעקב, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל". (לה, ז) ופרש"י שם, לא כאדם הבא במארב ועקבה אלא לשון שר ונגיד, לשון שררה!

ומפליא הדבר שכאשר יעקב יורד למצרים מתגלה אליו רבש"ע בחלום הלילה ומשנה את שמו בחזרה ליעקב - "ויאמר אלוקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יאמר הנני" (מו, ב), אחר שרבוש"ע בעצמו שמו אמר - לא יקרא עוד שמך יעקב! הרמב"ן שם מבאר, שהשם ישראל זכה לו כאשר היה בדרכו לארץ ישראל, רק שם הוא מופיע במלוא עוצמתו ותפארתו, לעומת השם יעקב בו הוא נקרא בזמן הגלות. עתה כשיורד יעקב שוב לגלות השם הראוי לו הוא שם יעקב.

יעקב נקרא על שם העקב החלק הנמוך ביותר באדם הדבק בארץ, לעומתו ישראל נקרא על שם הראש - ראש ל'. בגלות אנו בבחינת עקב ביחסנו לגויים, ורק בארץ הנבחרת אנו נעשים לראש ואף הארץ נקראת בשם - ארץ ישראל. בכך מסבירה הגמרא בברכות (דף ג.ג) שכונות הפסוק - "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך" לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו, עכ"ל.

הרב קוק מבאר שבעם ישראל ישנם שתי קומות. הקומה הבסיסית הקרובה יותר לארץ היא שהשאיפה הלאומית לחזור לחיות כעם, לחזור להיות אומה בעלת צורת חיים לאומית ומדינית. אך ישנה קומה נוספת בישראל שהיא העיקרית, הטבע הרוחני הישראלי, שאי אפשר לנו להתקיים מבלעדיו - עליו נצטוונו ישירות מפיו של רבש"ע - לגלות את גדולת הנשמה המפעמת בתוכנו ולתת לה להנהיג ולהוביל את הגוף אל יעודו ותכליתו. ממש כמו שהנשמה שבכל יחיד הנברא בצלם אלוקים מנהלת את חייו. וכך הוא כותב - "הרגש הלאומי הוא לעולם גם כן מצד עצמו רגש נעלה ומלא צדק ויושר, אלא כשאין לו מטרה יותר נעלה, יפרוץ לסוף גדדי הצדק כשיעבור גבולו, בהרימו יד לרשת משכנות לא לו בלא שום תכלית ומטרה קדושה ובלא שום משפט צדק".

כשיראה לעין כל איך הנשמה הישראלית מאירה את הגוף הלאומי ומדריכתו, וישראל ויעקב יהיו מחוברים זה לזה, תוכל אומתנו למלא את יעודה השלם להיות אור לגויים. "כשירים ה' קרן עמו, אז יהיו גם המסדרים את הכוחות החומריים הנתונים לכל עמי הארץ, (ויראו) איך יפעלו כל אחד לתכלית למען הטוב והצדק, על כן ילכו עמים רבים אל הר ה' ואל בית אלוקי יעקב, לאמר יורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו". אז תתגלה אומתנו בכל גודלה ותפארתה, והתורה תופיע במדרגת חיים הנקראת שירה - 'התורה כולה נקראת שירה', ואומתנו תתעלה לנצח על תזמורת עמים ולהיות ראויה למלוא השם ישראל בכל תפארתו - שיר-אל.

הרב **שלמה יצחק שיבר**, מרבני דרך אמונה.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

שלום נעים ב"ר **משה וראובנה ז"ל**

נפטרה ב-י"ז בכסלו תשנ"ז.

יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

מינה פרל ביסטריצר בת **אלחנן ז"ל**

נפטרה ב-י"ד בכסלו תשס"ט.

יהי זכרה ברוך!

צילום ארועים:

כנסים, ברית, אירוסין, הכנסת ספר תורה, מסי-בת, ימי הולדת, צילומים לפני חלאקה

צילום ללא הגבלה + קבלת כל התמונות המקוריות על דיסק און קי. מוגבל ל- 4 שעות צילום.

800 ש"ח

חגואל שפיצברג טל: 054-6695400

שפיצברג haguelphtography@gmail.com

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרוצפים. איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית

ירון 052-4012533

התחדשנו!
בואו לבקר אותנו במשכנו החדש והמרהיב בנתניה

Bergman
אומני תאורה

את פולג צפון הצורך 4 נתניה | טל 09-9586729 | sales@bergmanlamps.co.il | חפשו אותנו בפייסבוק

בניית אתרים: עיצוב אתרים,

מינסייט, דף נחיתה, בניית אתרים, מערכות ניהול תוכן, אחסון אתרים וקידום אתרים.

אינטראקטיב: עיצוב באנרים, עיצוב באנרים פלאש, קטלוג אלקטרוני.

עיצוב גרפי: לוגו, ניירת, פלייר, מודעה, פרוספקט, קטלוג, ספר, רולאפ וכרטיס ביקור.

חפשו אותנו בפייסבוק
Haguel Spitzberg

חגואל שפיצברג טל: 054-6695400
shelegpr@gmail.com

דיני השבוע ומנהגיו יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל לעילוי נשמת

שבת פרשת ויצא

הפטרה: "ויברח יעקב שדה ארם" (הושע יב, ג).

שבת פרשת וישלח

הפטרה: "חזון עובדיה" (עובדיה א, א).

הוצאת ספר תורה

בריך שמיא

הראה לי הרב יהושע הרץ, מיישיבת מעלה אליהו בתל אביב את אגרות משה על כך:

"אם יש לומר בריך שמיא דוקא לאחר הוצאת הספר"

בענין זמן דאמירת בריך שמיא לפי לשון זוהר אר"ש כד מפקין ספר תורה בצבורא משמע קצת דהוא לאחר שהוציאו הספר תורה, אבל לא היה זה ראייה גדולה דשייך למינקט לשון כד מפקין על שעת ההוצאה אף שהוא גם קודם ובשולחן ערוך הא לא הובא שנדע זה, אבל בשערי אפרים הלכות קריאת התורה שער י' סעיף א' איתא בעת שפותחין הארון להוציא הספר תורה אומרים הקהל ויהי בנסוע ובעת הוצאת הספר תורה מתחילין הקהל לומר בריך שמיא הרי מפורש שאומרים אותו בשעת הוצאת הספר תורה מהארון ממש, ומכיון שלא מציינו מי שחולק על זה צריך לעשות כן... (אגרות משה, אורח חיים, אורח חיל, חלק ד).

לקראת חנוכה

מצוות נר החנוכה: הסוגיה התלמודית עוסקת בחג החנוכה מנקודת מבט אחת: הדלקת נר חנוכה. הסוגיה במסכת שבת (כא, ע"ב) מגדירה את מצוות הדלקת הנה, ובסופה – בתשובה לשאלת הגמרא 'מאי חנוכה?' – מוסבר עניין החג, הניצחון על היוונים, ועניין נס פך השמן, שבגללו מדליקים את נרות החנוכה.

מעיקר הדין די בנר אחד בכל בית מישראל, בין שבני הבית רבים ובין שבני הבית מועטים, ונהגו ישראל להדר במצוה ולהוסיף נר אחד בכל לילה, עד שבלילה האחרון מדליק שמונה נרות, ומנהג הספרדים ובני עדות המזרח, כדעת מרן, הרב עובדיה, שאחד מבני הבית מדליק, ופוטר את כל בני הבית בהדלקתו. האשכנזים נוהגים שכל אחד מבני הבית מדליק נרות חנוכה בפני עצמו.

הגמרא במסכת תענית (כה), מביאה מעשה ברבי חנינא בן דוסא, שפעם אחת אירע לבתו שטעתה ושמה בנרות שבת חומץ במקום שמן, והיתה יושבת ובוכה על כך שתיכף יכבו לה הנרות וישבו בחושך כל השבת. ראה אביה בצערה ואמר לה, בתי, למה תבכי? מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק. וכדבריו כן היה באמת, שדלקו לה נרות החומץ במשך רבי חשב, ולא כבו אלא במוצאי שבת. הנה נס פך השמן אצל רבי חנינא בן דוסא. ולכאורה אין מה להתפעל מהנס שנעשה למכבים, שכבר היתה כזאת מעולם שיארע כן לצדיקים, שיהפוך ה' מנהגו של עולם למענם בדבר זה, ואם כן מה כל הרעש שעשו חז"ל ותקינתו תקנה לזכר נס פך השמן, ואילו את עיקר הנס, הלא הוא נס הניצחון, לא ראו לציין במעשה דומה?

אלא שניצחון צבאי, ככל שיהיה גדול, נראה שנעשה ע"י מצביאי וחיליו, גם אם זה מעטים שהיכו את הרבים כך סבר הר"ן (חולין צה:). שכן מנהגו של עולם ששנים או שלושה אבירי לב ניסו הרבה מן המופחדים. אבל בזכות נס פך השמן, יסתמו טענות הלא מאמינים, שכן נס פך השמן היה ללא ספק יוצא מגדרו של עולם, וכיון שכן, מגלה הוא לנו גם על שאר ניסי חנוכה שהיו כולם מאת ה', אלא שחלק מן הנסים הם גלויים, וחלק מהם הם נסתרים, ועל הכל אנו מודים לה' יתברך בימים אלו באמירת ההלל, ובקיום תקנת חז"ל להדליק נרות חנוכה שמונה ימים. היוונים לא רצו להשמיד את ישראל פיזית אלא רק רוחנית – להעבירו על דתו, לכן ההודאה לה' היא בתפילת ההלל והדלקת הנרות ולא בסעודות מצוה (להוציא את... הלטקס והסופגניות...).

במה מדליקים נרות חנוכה?

מצוה מן המובהר להדליק נרות חנוכה בשמן זית זך ובפתילות של צמר גפן, מפני שאורם זך, והוא זכר לנר המנורה שהדליקוהו

בשמן זית. אבל גם כל שאר השמנים והפתילות שאורם זך ואינו מהבהב – כשרים להדלקה. וכן כשר הנר שעושים משעווה, מחלב או מפרפין.

הנר שנותן בו השמן והפתילה צריך שיהא מהודר, משל מתכת או משל זכוכית, מצוחצח ונקי. נר של חרס אינו כשר להדלקה אלא פעם אחת, בעודו חדש. הדליק בו פעם אחת, נעשה מאוס ואינו כשר להדלקה למחרת.

פתילה שהדליק בה לילה אחד, מותר מן הדין להדליק בה גם למחר, וכן הדין במותר השמן או בשיירי נר השעווה והפרפין, שמוותר להשתמש בהם לנר חנוכה של מחה.

אקטואלי מפרשת השבוע

עמידה כנגד הפחד

מיהו האיש שנאבק עם יעקב? בפרשת השבוע מסופר שיעקב עובר את מעבר היובק, ואז נאבק לבילה עם איש מסתורי. **רש"י** כותב לנו על פי המדרש שהיה זה שרו של עשיו.

אך **בפרקי דרבי אליעזר** מופיע פירוש אחר וקצת מפתיע: "מה עשה הקב"ה? שלח לו מלאך **להושיעו להצילו מד עשן**, ונראה לו כאיש שונאמו: ויאבק איש עמו". ישנו **מדרש** נוסף (ילקוט שמעוני וישלח רמז קלב) שכותב שאתו האיש היה המלאך מיכאל. ואכן **הרשב"ם** (שם כג) ו**החזקוני** (שם) מבארים שיעקב עובר את מעבר היובק משום שהוא **מבקש לברוח מעשו!** הוא נסוג מפחד (בראשית לב, כב-כה): "**ויקם בצילה הוא וינקה את שתי נפשו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבן: ויקחם וילעברם את הנזל ויעבר את אשור לו**". והנה מגיע המלאך מיכאל ונאבק אתו (בראשית לב, כה-ל): "**ויאבק איש עמו עד עלות השחר**". הגמרא (חולין צא א) מספרת לנו: "**כתלמיד חכם נדמה לו**". מסתבר שהמלאך אמר לו: "אל תברח! אל תישבר! תיכנס לארץ!"

המאבק התרחש במשך לילה שלם, נראה שהיה ביניהם וויכוח נוקב. יעקב לא משתכנע ורצה לסגת, אך המלאך ממשיך לעודד אותו. עד שמוגיע הרגע הדרמטי: "ירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ויתקע כף ידו: יעקב בהאבקו עמו". מיכאל המלאך תופס ליעקב את היד ובעת יעקב לא יכול לברוח ולסגת. יעקב חייב להישאר במקומו.

יתכן שיעקב לא השתכנע, ורוצה לברוח בצליעה, ומבקש מהמלאך: "**שליחני כי עלה השחר**" אני מפחד שעשיו יבוא להרוג אותי בשעת הבוקר.

אומר לו מיכאל המלאך: "**לא אשלחך כי אם ברכתני**", אתה מסוגל לברך יש לך כוח, ושואל אותו המלאך: "**מה שְׁמָךְ?**" יעקב כעת במצב נהייה ריוח, הוא רוצה לסגת. במחשבתו הוא לא יכול לברך אחרים, ולהתמודד מול עשיו הרע, ועונה: "**יעקב**" מלשון עקב, אני קטן, וחסר כוח.

עונה לו המלאך: יש לך כוחות! אתה יכול להיות שר: "**לא יעקב יאמר עוד שְׁמָךְ כי אם ישְׂרָאֵל, כי שְׂרִיתָ עם אֱלֹהִים וְעַם אֲנָשִׁים וַתִּזְכָּל**".

אחר שמיכאל נותן ליעקב שם חדש, הוא נותן לו מהות חדשה, מאותו רגע יעקב מקבל כוחות נפש, ויש לו כוח לברך גם אחרים: "**וישאל יעקב ויאמר הגידה נָא שְׁמָךְ, ויאמר לְמָה זֶה תִּשְׁאֵל לְשִׁמִּי ויברך אותו שם**". מִזֹּאתוּ הרגע זוהרת ליעקב השמש: "**ויזרח לו השמש**". וכעת הוא מסוגל לעמוד בגבורה מול עשיו הרשע. ברגע שיעקב מבחינה נפשית פנימית מספיק חזק, עשיו מבין שאין לו סיכוי, ומפנה את הארץ לכבודו.

על פי זה ניתן לומר שאיסור אכילת גיד הנשה יש לו משמעות נוספת: "**על כן לא יאכלו בני ישְׂרָאֵל את גִּיד הַנֶּשֶׁה אֲשֶׁר על כַּף הַיָּדָף עד הַיּוֹם הַזֶּה כי נָגַע בְּכַף יָדָךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׁה**". משמעות האיסור הוא שלא נפחד ולא נתייאש. להמשיך ולהישאר במקום גם כששונאנו באים לפגוע בנו. המילה "לנשות" בארמית פירושה "לשכוח".

אנו מצוים שלא לשכוח את הכוחות שה' נתן לנו, לא לשכוח שה' אתנו ושומר עלינו תמיד, גם כשיש חושך רוחני או פחד כלשהו. להאמין שה' הוא זה שנותן לנו את הכוחות להתמודד מול כל הסובב אותנו.

שׁוֹת בַּפְּרָשָׁה

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו וישב במקום ההוא (כח, יא). ויפגע – רבותינו פירשו לשון תפילה (רש"י).

מעבר מנוסח 'אשכנז' לנוסח 'ספרד' ולהיפך

הופעת החסידות במאה ה"ח, עוררה בין היתר תהודה סביב סוגיית שינוי נוסח התפילה. אחד ממאפייניה של התנועה התבטא בשינוי סידור התפילה, מנוסח 'אשכנז' שהיה מקובל בתפוצות אירופה לנוסח האר"י המכונה 'נוסח ספרד', וזאת בהשפעת הערך הרב ששיוו החסידים לקבלת האר"י וכוונותיו בתפילה, עד כדי שינוי מסורות תפילה של מאות שנים.

שינוי נוסח התפילה מ'אשכנז' ל'ספרד', גרם למאבק חריף בין המתנגדים והחסידים. אחת הטענות העיקריות בוויכוח – הנוכרת כבר בכתבי הפולמוס הראשונים – הייתה כי שינוי נוסח התפילה נוגד לכאורה את ההלכה ואולי אף את דברי האר"י עצמו, כפי שמביא בשמו תלמידו ר' חיים ויטאל (שער הכוונות, ענין נוסח התפילה): 'אמר לי מורי ז"ל שיש ברקעי י"ב חלונות כנגד י"ב שבטים, וכל שבט ושבת עולה תפילתו דרך שער אחד מיוחד לו [...] ולכן ראוי לכל אחד ואחד להחזיק מנהג סדר תפילתו כמנהג אבותיו'.

הראשון שראה חשיבות בהטמעת השינויים בסידור האשכנזי היה רבי דב בער ה'מגיד' ממזריטש, תלמידו וממלא מקומו של הבעש"ט, המתייחס לסוגיה מהרובד הקבלי שלה ומכריע (מגיד דבריו ליעקב, אות קלג): 'הנהגה האלוקי האר"י ז"ל לימד דעת את העם למי שאינו מכיר את שבטו, ותיקן סדר מלוקט מכמה נוסחאות, על כן כל אחד יאחז דרכו של האר"י ז"ל השווה לכל נפש'.

עם זאת, בקרב אנשי הלכה לא הייתה תמימות דעים בנוגע לשינויים בנוסחי התפילה. עמדה עקרונית בעניין חיווה אחד מגדולי פוסקי המאה ה"ח, רבי משה סופר, הכותב בספרו שו"ת 'חתם סופר' (אורח ח"א סי' טו) שהאר"י כתב כוונותיו על בסיס הסיפורים ב'נוסח הספרדים' בגלל היותו 'ספרדי', והם אינם תואמים את הסיפורים בנוסח 'אשכנז', ולפיכך הרשות לשינוי הנוסח נתונה אך ליחידי סגולה מתי מעט: 'כי רק אך המה התפללו בנוסח האר"י ושום אחד מהאנשים המצורפים להמנין לא התפללו כי אם אשכנזי [...] והכל מטעם כי מי שאינו יודע עד מה, אין לו לשנות נוסחתינו'.

אליבא ד'חתם סופר', רק גדולים אשר באו בסוד שער הקבלה הם הרשאים לשנות תפילתם לנוסח 'ספרד', כיוון 'שנרשם שם מקום ההיכלות והייחודים על פי האר"י ז"ל, בעוד שלכל השאר אין לשנות נוסח התפילה. מקור דברי החתם-סופר בעמדה הלכתית המובאת ב'מגן אברהם' (אורח סי' סח) שכתב: 'אמנם המנהגים שנהגו בשרשי התפלה אין לשנות ממנהג מקומו'.

פסיקתו של בעל 'חתם סופר', ידוונה בהמשך בהרחבה בתשובתו של האדמו"ר רבי חיים הלברשטאם מצאנז (שו"ת 'דברי חיים' אורח ח"ב סי' ח), בה הוא מבחיר כי אין מגמתו לחלוק על 'חתם סופר' כי איננו בקי בשיחות חולין דיליה [-שלח], רק מה שראיתי וקבלתי מפי קדושי עליונים בגלות בגולה ובנסות', ומסקנתו התשובה קובע בעל הדברי חיים' כי 'מי שנפשו יפה יוכל לסמוך על גדולי הדור קדושי עליונים, ששינוי נוסח אשכנז לנוסח ספרד'.

כנגד הטיעון המרכזי של 'חתם סופר', הנאחז בעובדה שגדולי הדורות התפללו בנוסח 'אשכנז', משיב בעל 'דברי חיים' בסגנון חסידי-קבלי מובהק, כי 'המה ידעו שורש נשמתו ונשמת תלמידיהם כי המה מנוסח אשכנז [...] אך לאחר שנחית [-סידר] מן שמיא הבעל-שם-טוב ז"ל הבין ששורש נשמתו אינו משער נוסח אשכנז [...] לכן כל המאמין בעש"ט ובלתלמידיו ואיו לאחוז בנוסח האר"י'.

פולמוס הנוסחאות המשיך בתגובתו של מהר"ם שיק, תלמידו של 'חתם סופר', שבתשובתו (אורח סי' מג) יצא חוצץ נגד הכרעת ה'דברי חיים': 'ותמיהה רבה על הגאון מצאנז זצ"ל איך הסכים היופך דמותו בנשמתו'. לדעתו מעמדו של נוסח 'אשכנז' הוא כזה של'גם ש צריך להתפלל בנוסח ספרד והתפלל בנוסח אשכנז אפילו הכי יצא חזקת חיובו'.

על דרכו של מהר"ם שיק, פסק להלכה גם ר' משה פיינשטיין (שו"ת אג"מ אורח ח"ב סי' כד) 'שאינן החשיב שינוי מנהג מה שהתחלת להתפלל נוסח אשכנז, אף שאביך ועוד ב' וג' דורות התחילו להתפלל בנוסח החדש ('ספרד'), שהרי אדרבה הם שינו מנהג אבותיהם ורבותינו אדלפי עולם חכמי צרפת ואשכנז [...] אבל כשאחד רוצה לחזור להתפלל נוסח אשכנז שהוא נוסח אבותינו ורבותינו, ודאי רשאי, שהרי חזרו לקדמותו'.

היבט פסיכולוגי בפרשה

הרב ברוך אפרת יו"ר איגוד הרבנים הציוניים 'דרך אמונה', רב קהילה באפרת

ובהר ציון תהיה פליטה-והיה קדש

פְּסוּקִים רבים בַּפְּרָשָׁת הַשְּׁבוּעַ וזִבְה־פִּטְרָה, מתארים את עשיו ותלדוותיו, ואת התנהגותם של בני אדם כלפי יעקב וכלל ישראל. לאחר הפירוט הרב, הנביא עובדיה מנבא פורענות לבני אדם, על היותם מתנגדים להופעת ישראל בעולם – "מִחֲמַס אֲחִיךָ יַעֲקֹב תִּכְסַּף בּוֹשָׁה, וְנִכְרַת לְעוֹלָם". כִּלְכַּל נְבוּאָה, גַּם זֶה שֶׁל עוֹבֵדְיָה הַצֹּרֵחַ לְדוֹרוֹת וְעַל כֵּן נִכְתְּבָה. עלִינוּ לְהוֹטוֹת אֶת אוֹזְנֵינוּ לְדַבְּרֵי נְבִיא ד', וְלִהְיֵמֵק אֶת הַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל דְּבָרָיו גַּם לִימֵינוּ אָנּוּ.

מיהו עשיו של שנת התשע"ט? מיהם המנגדים את האומה האלהית ומבקשים להכותה?

במבט ראשון, אלו אויבינו הגלויים והידועים הנלחמים בנו בארץ ישראל, האוייב המוסלמי. אויב זה מנסה בכל כוחו כבר מאה שנים להלחם בירושתנו את ארץ ד', ואנו נדרשים להתגבר עליו שוב ושוב, מנשיא איראן ועד השוק בחברון.

אולם אם נבחין היטב, הן במציאות עצמה והן בפרשנות הנבואה – אדם אינו האוייב הגלוי הנלחם בישראל. אדם מתואר כאוייב צפון ופנימי מאד – "אֵיךְ תִּפְשׂוּ עֵשׂוֹן נִגְעוּ מִפְּגָנִי", כזה שמחופש כאוהב אך בעצם רשעה גדולה צפונה בו.

כולנו יודעים שיש ללחוץ בעד א"י, ולהחיל ביו"ש את הריבונות הישראלית בהתיישבות. אולם עלינו לזכור שלא משם מתחילה המלחמה, ולא שם תיגמח לא הערבים הם האוייב העיקרי, כי אם אדם – האוייב התרבותי.

המלחמה מתחילה במעמקי הזהות של האומה הישראלית בארצה. השאלה האמיתית היא מי אנו, ומה אנו עושים כאן. ורק מכח התשובה על כך יש לנו תעצומות נפש להכריע בשדה הקרב את האוייב החיצוני הערבי. ללא זהות מבוררת הדק היטב, אין לנו זכות קיום בארץ.

והנה כאן מגיע שרו של עשיו, 'אלוף מגדיאל זו רומי' כדברי רש"י. אדם, תרבות המדיה המערבית, מבקשת לכוון בישראל של התשע"ט זהות חדשה, כזו שאינה יונקת כוחה והגדרתה מתורת ד' שניתנה בסני, אלא מהצד הליברלי-תאונתי שלה, כבכל אומה ולשון.

דבר ד' שבפרשתנו מתאר את אלופי עשיו המתנגדים לישראל, ובהמשכיות לכך עובדיה מתאר את אדם המבקש להכרית את הצד האלהי שבנו, מימי הרומאים בחורבן בית שני, וכבימי חדירת התרבות הלניסטית בימינו, אפילו לתוככי המחנה הדתי.

שייכותנו לא"י, תלויה באופן מובהק בשייכותנו ליעוד האלהי שלנו. אין אומתנו אומה אלא בתורתיה, ולפיכך ללא הקישור הפנימי לתורה"ק, אין לנו קיום כאן.

מי ששלימות הארץ חשובה לו, יאבק בתכני הכבלים והלוויין. מי שהכרעת האוייב הערבי חשובה לו, יבנה תרבות של קודש כאלטרנטיבה לתרבות הכניעה לתאוה. מי שרוצה ליישב את יהודה ושומרון אינו יכול להיכנע לערכים ההפוכים מתורתנו.

עלינו לזכור את אזהרת התורה – 'וְהָיָה מִחֲנִיף קְדוֹשׁ יְלֵא יִרְאֶה בְּךָ עֲוֹנוֹת דְּבָרֶיךָ, וְיָשָׁב מֵאַחֲרֶיךָ, וּפְרָשׁ רַבּוֹתָיו בְּסַפְרֵי – מִלְמַד שֶׁהַעֲרִיזוֹת מְסַלְקוֹת שִׁכְנֵיהָ'. על כן, אי אפשר לינוק תרבות של חוסר צניעות ממסכי הסמארטפון, מסדרות HOT 1 yes, ולבקש בעלות על ארץ ישראל. אי אפשר לקדם אג'נדות שאינן צנועות בצבא, ולחשוב שנכריע את המערכה בשדה הקרב.

אם אין אנו מחוייבים בעומק זהותנו לדגשים התורניים, להשבת משפט התורה ולתרבות של מסילת ישרים, איז מהי זכותנו בכלל על הארץ הזו? מכח מה אנו באים? מדוע כאן עדיף מאוגנדה? בעוד ישמעאל מבקש להלחם בגופנו, עשיו מבקש לשנות את זהותנו, מאז ועד הנה.

על כן עלינו לזכור את הסימות של דבר עובדיה – 'זְבַקְרָ צִיּוֹן תִּהְיֶה פְּלִיטָה – רְהִיָּה קְדֶשׁ. וְרָשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֶת מוֹרְשֵׁיהֶם'. הפליטה בהר ציון וירשת הארץ, תלויים לחלוטין במידת הנאמנות שלנו לערכי הקודש. באלהים, ורק בו, נעשה חיל, והוא יבוס צרינו.